

Conclusions del diàleg "Drets Humans, necessitats emergents i nous compromisos"

Document extret de la web de l'IDHC http://www.idhc.org/cat/Fconclusions_conclu.htm

Per què, ara, drets humans emergents? O: Cal haver satisfet els drets humans clàssics abans d'abordar la formulació dels drets emergents?

De la mateixa manera que el S. XIX aborda els drets econòmics i socials, molt abans que els drets polítics, del S. XVIII fossin plenament assolits, el segle XXI i la globalització que l'acompanya planteja nous reptes que cal abordar, amb total independència de la necessitat de seguir lluitant per la plena realització dels drets "clàssics", els quals cal, d'altra banda, actualitzar, reformular, posar al dia.

El Diàleg ha plantejat una relectura de la Declaració Universal de Drets Humans des del ple respecte als seus postulats i el seu contingut normatiu. Els valors, en tant que aspiracions, són els mateixos. Però els perills són nous i per tant el contingut dels valors ha d'evolucionar.

El punt de partida és el Dret a la Vida. Malgrat reconèixer la indivisibilitat dels drets humans, hem estat d'acord que el dret a la vida és el primer dret. Però també hem dit que no es poden reduir els drets humans a aquest dret. Que no n'hi ha prou: que cal exigir la qualitat de vida. I això implica tots els drets humans: els clàssics i els emergents.

I. La vida requereix condicions materials d'existència. És un requisit de la llibertat. I per assolir aquestes condicions exigim el dret a la renda bàsica

Una renda bàsica és essencial per donar significat a la llibertat real; sense igualtat no hi ha llibertat.

La renda bàsica pot ajudar a enfortir la capacitat individual de fer front a les relacions d'opressió i explotació, a més de fer capaç la gent d'incrementar la seva capacitat d'elecció sobre les seves vides

Una renda bàsica donaria un significat concret a la idea de ciutadania. Sense l'existència material garantida no hi ha ciutadania per a tothom. Si la renda bàsica fos un dret de ciutadania per a tothom, podria ser també un mitjà per millorar la solidaritat social. La llibertat real és consubstancial amb la ciutadania, i aquesta només es pot aconseguir plenament si es té garantida l'existència material.

II. Els drets de les dones són el centre de la democràcia paritària, però la problemàtica de gènere s'ha d'integrar transversalment. Ha d'abarcàr tots els temes. Per fer-ho, cal un canvi de mentalitat i una re-elaboració de conceptes i indicadors que tinguin en compte la particular situació de la dona en el marc dels principals reptes que afronta avui la

societat internacional. Per exemple, la migració. La migració té dimensions de gènere perquè el seu impacte és diferent en dones i homes; com diferents són les raons que mouen homes i dones a emigrar.

A més, cal:

- enfortir les organitzacions i moviments de dones que, en molts països i en mig de conflictes, violència i pobresa, teixeixen noves propostes i relacions de solidaritat i resistència pacífica
- enfortir els mecanismes de protecció, en la seva difusió i la seva efectivitat pràctica
- lluitar contra les xarxes de crim organitzat que victimitzen les dones.

III. Som en un món pluricultural, amb societats multiètniques en el que hi ha un alt grau de violència al voltant de les identitats. La pluriculturalitat es planteja a tres nivells (planetari, nacional i local) de forma simultània, però amb problemàtiques diferents.

Front les polítiques genocides, exterminadores, segregadores i assimilacionistes, defensem una política del pluralisme. Una política que potenciï el respecte de la diversitat i de les persones que han estat tradicionalment excloses del poder polític.

En particular, cal reconèixer els drets dels pobles indígenes, que normalment pateixen, dins del seu Estat, una posició d'inferioritat i subordinació. Cal finalitzar i adoptar la Declaració Universal dels Drets dels Pobles Indígenes, els treballs de la qual es troben ara mateix aturats a les Nacions Unides.

També les minories han de poder fruir, com a conjunt d'individus i com a grup, dels drets a l'educació, a la llengua i a la seva utilització en l'àmbit públic, i a la participació. Participació real, que permeti el diàleg i una democràcia realment plural.

IV. El diagnòstic de la ciutat és desolador: pobresa i desigualtat; segregació i exclusió; insostenibilitat i destrucció del medi ambient. És un reflex de l'impacte de la globalització hegemònica mundial sobre la ciutat i els seus habitants.

Això genera un fenomen d'apartheid urbà i social: de secessió urbana radical, que es reflecteix, entre d'altres, en la privatització i destrucció de l'espai públic. L'espai públic esdevé una "terra de ningú" perillosa. Alguns barris es converteixen en microcosmos emmurallats, que exclouen el que ve de fora, tot rebutjant la lliure circulació de les persones.

Però la globalització va acompanyada d'un increment de la responsabilitat de les ciutats i la ciutat (les ciutats unides) poden actuar com a contra-poder; com a catalitzadores de la lluita contra la globalització

En aquest sentit, la principal funció de la ciutat ha de ser esmorteir, alleujar, l'impacte social de la globalització econòmica/hegemònica. Això es pot fer mitjançant una nova aliança estratègica entre els poders locals i els moviments socials.

Com? A través d'una nova forma de contracte social de caire municipal, que pot tenir set nivells o categories:

1. contracte de democràcia participativa (pressupost participatiu i altres)
2. contracte de producció solidària (marcs no capitalistes de producció)
3. contracte intercultural, interreligiós i no sexista (valor de la convivència)
4. contracte de treball com a exercici de ciutadania (salari ciutadà en tots els contractes públics de l'ajuntament)
5. contracte ambiental (regeneració del medi ambient)
6. contracte de la terra (nova regulació de la propietat sobre el sol urbà)
7. contracte educacional (inversió en les persones i en la seva educació)

A aquests set "segells" interns es podria afegir un vuitè, de caràcter transmunicipal: el contracte de solidaritat postcolonial entre ciutats del Nord i del Sud.

La ciutat, doncs, pot liderar el canvi social. Perquè la innovació urbana no té límits.

V. El dret al desenvolupament, com tots els drets humans, és un producte en permanent construcció i reconstrucció, en funció de la capacitat de canvi de les lluites socials. En el context actual, cal

- reforçar el caràcter multidimensional, multicultural i descentralitzat del desenvolupament. La diversitat és un valor nuclear del dret al desenvolupament.
- reforçar garanties jurídiques del dret al desenvolupament, tot incidint en els seus actors fonamentals: les multinacionals, les institucions de Bretton Woods. Cal reforçar el dret a un sistema internacional favorable al dret al desenvolupament. Per assolir-ho, cal tornar a plantejar-se la necessitat d'un Nou Ordre Econòmic Internacional
- reforçar la centralitat del principi de subsidiarietat i l'exigència del compliment efectiu dels principis democràtics, que són condicions perquè el dret al desenvolupament es compleixi com a dret humà.

El dret al desenvolupament és un dret de mínims i un dret a tenir futur. I això es tradueix en exigències concretes: dret a l'alimentació, a l'aigua, al treball. I també el dret a la condonació del deute extern.

VI. Per assolir els anteriors drets, i tots els drets humans, cal reconèixer, com a dret humà, el dret a tenir drets. Això requereix el reforçament dels mecanismes de garantia dels drets humans, i del dret internacional general. Així doncs, demanem:

- la jurisdicció obligatòria de la Cort Penal Internacional i de la Cort Internacional de Justícia
- la reforma de les Nacions Unides que inclogui la obligatorietat de les decisions dels mecanismes de protecció dels drets humans
- la justiciabilitat universal dels drets econòmics, socials i culturals
- la necessitat d'un dret internacional imperatiu, que s'imposi per sobre de la voluntat dels Estats; i l'establiment del deure de ratificar els convenis de protecció dels drets humans

Finalment, cal fer compatible la justícia retributiva (càstig dels culpables) amb la reparativa (reparació de les víctimes), àdhuc en contextos de postconflicte; doncs, a la vegada que s'assoleix la pau i, eventualment la reconciliació, cal fer justícia amb les víctimes i els victimaris.

* * *

Així doncs, oferim com a resultat del Diàleg un projecte de “Carta de Drets Humans Emergents”; un catàleg de valors, principis i drets humans emergents, per ser debatuts per la societat civil internacional. Obrim el projecte de Carta a tots els participants en el Diàleg i els animem a fer aportacions, tant metodològiques com de contingut, per fer possible l'adopció final de la Carta en la propera sessió del Fòrum Social Mundial, a Porto Alegre, el gener de 2005.

Institut de Drets Humans de Catalunya